

Bize beýni lazym!

Category: Kitapcy, Medisina, Psihologiya, Publisistika

написано kitapcy | 23 января, 2025

Bize beýni lazym! BIZE BEÝNI LAZYM!

Kakasy MRU-nyň (CIA) başlygy Allen Uelş Dalles, agasy ABŞ-nyň Daşary işler ministri Jon Foster Dalles, atasy Jon Uatson Foster we onuň giýewi Robert Lansing-de ABŞ-nyň Daşary işler ministri wezipesinde işlän, uýasy Eleanor Lansing MRU-nyň wezipeli işgäri.

Maşgalany ýurtda tanamaýan ýokdy.

Allen Meki Dalles Ekseter we Princeton uniwersitetlerinde okady. Aýdyň gelejegi bardy... Ýigrimi iki ýaşapdy...

Koreýa urşuna gatnaşdy. 1952-nji ýylда ýaralandı. Dessine «USS Consolation» hassahana gämisiňe ýerleşdirildi. Beýnisine aýr şikes ýetipdi. Ol diňe ýaralan wagtyndan biraz öñki pursady ýadyna salyp bilyärdi. Günüň dowamynda näme bolup geçse, günüň ahyrynda şolaryň barsyny unudýardı! Ýagny hemiše geçmişde ýasaýardı.

Kakasy Allen W.Dalles Nýu-Ýorkuň Kornell medisina merkeziniň baş lukmany newrolog Garold G.Wolffyň gapysyny kakdy.

Doktor Wolff beýni boýunça geçiriren işleri bilen giňden tanalýan lukmandy. Ol Russiya gidip, iti bilen tanalan synag-tejribe psihologiýasynyň düýbüni tutuwy we Nobel baýragynyň eýesi Iwan Pawlow bilenem işleşipdi.

Gaydyp gelensoň, şol ýyllar kän bir üns berilmeyän psihomatik keseller boýunça ylmy barlaglary geçirmäge başlapdy.

Koreýa urşy ABŞ-da beýni meselesini üns merkezine oturtdy! Gep diňe leýtenant Dallesoň beýnisine şikes ýetmeginde däldi...

MRU-nyň agenti Edward Hanter Miaminiň «News» gazetiniň habarçysy bolup işleyärdi. Ol «Kommunistler ýesir düşen amerikan esgerleriniň beýnisini üýtgedýär» diýen ýalan-ýaşryk

habarlaryny amerikan jemgyýetiniň üns merkezine goýdy! Işin özeninde beýni boýunça iş geçirmek üçin hökümäten maliýe kömegini almak ýaly maksat bardy.

Kaka Dalles oglunyň bejergi alýan döwründe dostlaşan G.Wolffy MRU-da işlemäge razy etdi.

Gyzyklanýan meseleleri şudy:

Kişiniň geçmişini, başyndan geçirilenlerini onuň ýadyndan çykardyp bolarmy?

Şol wagt 1953-nji ýyldy...

■ «Rýadowoý Raýany halas etmek»

2018-nji ýyl...

MRU we Pentagon başlyklaýyn, ABŞ-da geçirilen «beýni boýunça işler» hazır nähili derejä ýetdikä? Munuň syryny gorap saklayarlar.

Mysal üçin, gorkyny ýeñip bolarmy?

Stiwen Spilberg Ikinji jahan urşundan söz açýan «Rýadowoý Raýany halas etmek» («Спасти рядового Райана») çeber kinofiliminde ýigrimi baş minutlyk täsirli uruş epizodlaryny ýerleşdirdi. Epizodlar şeýle bir hakykata golaý welin, Tom Henkiň ýanyndaky gahryman gorkýar, aýagy duşaklanyp durýar, ýeke ädim ädip bilenok. Kinonyň düşürлиşini togtatmak, epizody gaýtalamak – millionlarça dollar diýmekdir! Tom Henks ýoldaşynyň goltugyna girip, ony kenara çenli getiryär! Harby terminologiyada «urşuň berýänbgüýcsüzligi» diýen kesitleme bar.

S.Spielbergiň kinofilminiň giriş sahnasyndaky Normandiýa epizodlary ABŞ-nyň «Gizlin harby barlaglarynyň» gyzyklanýan meselesine öwrüldi. Mysal üçin, esgerlere agyr düşýän galyň eşikleri-serişdeleri ýeñletdiler, güýç artdyryjy mehaniki eşikleri çykardylar. Häzirki kinofilmlerde duş gelýän termal ysyklandırma, gulaklar üçin ses basdırma, fiber optika we ş.m. bilen «robot penjekler» orta çykdy.

Uruşlaryň gidişi üýtgeýärdi...

Urşuň düzgünleri üýtgeýärdi...

Tehnologiýa çaltlyk bilen üýtgeýärdi...

Amerikan goşunuň öwrülşik üçin dyngysyz «ylmy» işler geçirýärdi we häzirem geçirýär. Maksat – «mehaniki basyşly esger»

maksatnamasy arkaly has güýçli, has akyllly we has ukyplı urşujyny kemala getirmek!

Şeýle-de... deñiz biologlary esgerleriň «uky meßelesini» çözmegiň üstünde işleyärler. Adamlaryň tersine beýni loblaryna gözegçilik edip bilyän kitler, delfinler uklamaýae, olaryň bir loby uka gitse, beýlekisi oýa halda durýar! Adamzat ukusyzlygy-da başaraýjakmyka?

Pentagonyn we MRU-nyň görkezmesi bilen işleyän alymlaryň üstünde işleyän ýene bir işi bar: Esgeriň gorkusuny ýeňmek! Muny beýnidäki «gorky» ýaly psihologiki duýgularы kesitleýji oksitosin atly himiki-gormonalyň üstünde işläp, durmuşa geçirjek bolýarlar. Ýagny...

■ Afriniň beren sapagy

Şuny aýtmak işleyarin:

Ikinji jahan ursundan soň harby doktrinadan başlap kontrrazwedka, ýaraglardan harby serişdelere çenli uçdantutma ABŞ-na garaşly bolduk.

Kipr ursunda ABŞ-nyň harby embargosy bizi özümize dolap getirdi. ASELSAN gurlup, işlere başlandy. Ine, hut şu üstünlikli harby işlerimiz netijesinde Demirgazyk Siriýada PKK-ÝPG terrorçylykly guramasyna göz açdyrmadyk. Muňa garamazdan...

Entek-enrekler harby ugurda alyp barýan işlerimiziň ýeterlik däldigi belli bolýar. Afrindäki aňtaýy-barlaýy operasiýa döwründe bombaly duzaklar zerarly şehitler berýaris. «Hendek söweşinde-de» az şehit bermedik.

Şübhесiz... bular ýaly gerilla söweşlerinde şeýle duzaklaryň we tilsimleriň soňuna çykmak kyn, emma başaryp bolmajak iş däl.

Bilşiniz ýaly... amerikan goşunlary-da Yrakda agyr ýitgileri çekdi! Munuň netijesinde olar bombaly duzaklara garşı robotlary ulanmaga başlady! Muňa at hem dakdylar. Olaryň iň meşhury "Robot Gordon". Owazasy şundan gelip çykýar: üç metr golaýynda partlan bombadan täsirlenmän işine dowam edip bilyär! Näçe gezek «ýaralandy»-şikes aldy, abatlanandan soň ýene işine dowam etdi!

Robotlar esgerleri bir dertden dyndarjaga meñzeýär...
Afrinde biziň robotymyz barmy? Diňe dronlar-adamsyz uçarlar
bilen iş bitirdigimiz däl!
ABŞ muňa meñzeşini eýýäm PKK-ÝPG-na berdi!
Türkiýe imperializme garşıy alyp barýan göreşinde üstün çykmak
üçin ylmy işleriň depginini çaltlandyrmaly, uly möçberli
çykdaýylary etmekden çekinmeli däl. Gelejeginiň uruşlary
tutuşlaýyn tehnologiki enjamlaryň arasynda bolar. Eger biz bu
ylmy öwrülşigi amala aşyryp bilsek, PKK-niň merkezi öýjüğü
Kandil hem ýeke gün şol duran öýjüğinde saklanyp bilmez!
Eýse... Türkiýede nämeler bolup geçýär, günümüz bir dinçisumagyň
ýaýradýan hurafalary bilen geçýär! Bir şeýh çykýar:
"Challenger kosmos gämisini biz düşürdik" diýip samraýar!
Bize beýni lazym...

Soner YALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 28.03.2018 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW. Publisistika